

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Оксфорд клас

Кафедра перекладу та іноземних мов

**МАТЕРІАЛИ ІV РЕГІОНАЛЬНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Актуальні проблеми сучасного дискурсу
в теоретичній та прикладній лінгвістиці»**

5 грудня 2019 року

м. Полтава

Борзих Оксана Анатоліївна
магістрантка спеціальності «Філологія (Переклад)»
Полтавський інститут економіки і права
Науковий керівник: Попова Карина Володимирівна
к. ф. н., доцент, доцент кафедри перекладу та іноземних мов
Полтавський інститут економіки і права

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ДИСКУРСУ В ПРИКЛАДНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Дослідження публіцистичного дискурсу найбільшою мірою відображає інноваційні процеси, що фіксують змінюваність стандартизованої мови, переважання функційних змін над системними, їх соціокультурну детермінованість. Нові тенденції інтенсивно виявляються в українській літературній мові, що потребує ґрунтовного переосмислення та оцінки. Творення текстів, увиразнює динаміку літературної норми, що виявляється у виборі лексичних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних засобів, а також фонетичних і правописних [4]. Особливо актуальним є вивчення аспектів сучасного дискурсу в контексті проблеми, що розглядається. Дискурс (фр. *discours* – промова, виступ, слова, розмова) – у широкому сенсі складна єдність мовної практики і надмовних факторів (значима поведінка, що маніфестується в доступних почуттєвому сприйняттю формах), необхідних для розуміння тексту, єдність, що дає уявлення про учасників спілкування, їхні установки й цілі, умови вироблення і сприйняття повідомлення [2,3]. Тож актуальним є вивчення ролі сучасного дискурсу в умовах поширення міжмовного спілкування та професійної діяльності спеціалістів різного профілю.

Різна інтерпретація перекладу текстів в залежності від професійного напрямку є цікавим аспектом для розвитку майбутнього перекладача та є актуальним напрямком розвитку сучасного дискурсу в прикладній лінгвістиці. Особливо цікавим є вивчення інтерпретації перекладів в юридичній та медичній сферах, адже саме ці спеціальності є найбільш наближеними до потреб суспільства, нерідко пов'язані між собою професійно та є затребуваними в професійній сфері перекладача.

Складовими юридичного дискурсу, як одного з різновидів професійного спілкування, є основні лексичні мовні засоби, які дають змогу одержати цілісну картину мовного оформлення жанрів юридичного дискурсу на сучасному етапі розвитку юриспруденції. Жанрові моделі в юридичному дискурсі представлені як нормативно обумовлені

структуровані і інституціонально закріплені (у вигляді законів, постанов або неформальних угод) послідовності типів мовленнєвих дій, які використовують учасники взаємодії в тій або іншій ситуації при досягненні своїх цілей. Інтегральною ознакою юридичного дискурсу виступає ситуація спілкування в юридичній сфері, що поряд з екстралінгвістичними факторами визначає його диференціальні мовні ознаки. Ситуація спілкування визначає головну комунікативну установку будь-якого типу юридичного дискурсу [6].

Останніми роками у лінгвістиці спостерігається стрімке зростання інтересу до текстів медичного спрямування, що призводить до необхідності дослідження їх способів перекладу у світлі постійного розвитку термінології. Сучасний професійний медичний переклад тексту – один з найскладніших у практиці перекладу, а переклад спеціальної термінології є нагальним, адже термінологія, що функціонує в медичних колах, регулярно поповнюється новими назвами і визначеннями. Такий процес відбувається завдяки значній науковій роботі, яка проводиться у світових масштабах, новим відкриттям і досягненням в усіх сферах медицини [7].

Медична термінологія є сукупністю слів і словосполучень, що позначають медичні наукові та технічні поняття і використовуються для здійснення комунікації в галузі охорони здоров'я. Вона поділяється на такі види, як анатомічна і гістологічна номенклатура, патолого-анатомічна, патолого-фізіологічна й клінічна терміносистема та фармацевтична термінологія. Розвиток науки призводить до постійного збагачення словникового запасу сучасних англійської та української мов. Розвиток інформаційних технологій, поглиблене вивчення захворювань, синдромів та симптомів і способів їх лікування впливають на появу нових лексичних номінацій для обміну медичною інформацією у сфері охорони здоров'я [5].

Медична термінологія являє собою окремий пласт лексичного фонду, який через свою специфіку займає особливе місце в лексичній системі мови. Характерною особливістю є розширення міжнародного пласту як наслідок взаємодії різних мов через потребу в спілкуванні лікарів та медичних працівників. Інтернаціоналізація медичної термінології відбувається постійно, особливо в останні десятиліття. Для європейських мов джерелом нової термінології є, перш за все, англійська. Отже, переклад будь-якої медичної літератури є кропіткою працею. Перекладач повинен бути обізнаним у цій галузі та намагатися відтворити текст оригіналу не тільки правильно, але й зробити його зрозумілим для майбутнього читача, тому питання адаптації грає чималу роль у цьому процесі [1,7].

Дослідженню багатозначності слів англійської мови приділяли увагу багато дослідників, а саме: Білодід І. К., Арнольд І. В., Баллі Ш., Болтянська Р. І., Булаховський Л. А., Виноградов В. В., Малаховський Л. В., Плющ М. Я., Потебня О. О., Смирницький О. І., Шмельов Д. Н., Gillieron J., Porzig W., Weisgerber L. та інші, але і зараз виникає чимало питань при перекладі на інші мови. Таким чином для автентичності міжмовних перекладів необхідно мати чітке тлумачення кожного слова.

Прикладами різного тлумачення слів при перекладі з урахуванням професійного спрямування є: *to release* – 1) звільнити (звільнення з тюрми), 2) позбавляти від хвороби; *to try* – 1) судити (особу, справу); 2) намагатися спробувати відновити кровопостачання (*make an attempt or effort to do something*); *a trial* – 1) процес судовий; 2) випробування (клінічні випробування); *a measure* – 1) захід, дія (юридична); 2) визначення показника життєвих функцій (наприклад артеріального тиску); *to treat* – 1) ставитися, поводитися; 2) лікувати; *treatment* – 1) ставлення, поводження; 2) лікування.

Прикладом подібної інтерпретації перекладу можемо відзначити: *equality* – рівноправність для жінок, рівнозначність симптомів та показників; *consequence* – наслідок (юридичних та медичних подій); *an incident* – інцидент (подія в юридичному чи медичному сенсі).

Наведені приклади є лише малою дешифою багатогранного віддзеркалення полісемії мовного перекладу та відображає складні взаємозв'язки сучасного мовного дискурсу в прикладній лінгвістиці.

Сучасний дискурс вимагає нових засобів та підходів до поширення міжмовного спілкування та професійної діяльності спеціалістів різного профілю.

Глибоке вивчення, обґрунтоване та осмислене використання перекладацьких трансформацій при перекладі текстів окремих макросистем термінології різного професійного спрямування, зокрема медичного та юридичного напрямку з нагальною потребою сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Борзих О. А. Сучасні аспекти перекладознавства в медичній освіті / О. А. Борзих // Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали Міжн. наук.-практ. конф., м. Полтава, 22-23 травня 2019 р. : у 2 т. Т. 2. – К.: Університет «Україна», 2019. – 401 с.
2. Гончаренко В. Г. *Тлумачний словник* / В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушко, Т. П. Базова та ін.; за ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 2014. – 320 с.

3. Електронний ресурс. uk.wikipedia.org
4. Ніка О.І. Публіцистичний дискурс і літературна норма / О.І. Ніка // Українська мова. – 2019. – № 1. – С. 163 – 169
5. Радецька С. В. Англомовні та україномовні медичні веб-сайти: вживання та переклад медичної термінології. Прагматична адаптація перекладу / Радецька С. В., Туряниця К. С. // Філологічні науки. – 2017. – Книга 1 Наукові Записки Нду Ім. М. Гоголя. – С. 210-213
6. Руднева І. Жанрова специфіка юридичного дискурсу і його мовна реалізація. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов, 2017, (85), 101-107.
7. Хацер Г. О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування / Г. О. Хацер // Філологічні науки. – 2013. – Книга 3, Наукові Записки Нду Ім. М. Гоголя. – С. 151-154

Борута Назар Володимирович
учень 9-Ф класу КЗ «Полтавська гімназія №6
Полтавської міської ради Полтавської області»
Науковий керівник: Павельєва Анна Костянтинівна
к. філол. н., доцент, доцент кафедри
германської філології та перекладу
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

ФІЛЬМОНІМИ В СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

Процес перекладу кінофільмів українською мовою передбачає, що перекладач не лише чудово володітиме англійською й рідною мовами, але й матиме певні фонові, екстралінгвістичні знання, творчі здібності й свого роду «відчуття мови». Перекладач має приділяти увагу найдрібнішим деталям, бути педантичним у відборі інформації, вивченні чужої культури, щоб гідно виконувати професійну місію перекладача – передавати не тільки слова й ідею перекладного тексту, але й властивий йому колорит культурного життя народу, забезпечуючи при цьому легкість сприйняття цієї культури реципієнтом і, таким чином, справляючи той же вплив на одержувача перекладного текстом, який має й текст оригіналу.

Основна складність кіноперекладу полягає у «можливості і ступеню адаптації тексту до іншомовної культури, що побудована на іншій системі цінностей та понять, і саме цей фактор обумовлює неминучу втрату у

УДК 330.111.66(477):34

*Друкується за ухвалою вченої ради
Полтавського інституту економіки і права
ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
(протокол №4 від 26 листопада 2019 року)*

Редакційна колегія:

Мякушко Н.С. – голова організаційного комітету, доктор філософії, кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальної роботи, директор інституту.

Данилюк Л.В. – співголова, канд.філол.наук, доцент, професор кафедри перекладу та іноземних мов.

Шахова В.В. – ст. викладач кафедри перекладу та іноземних мов.

Рябокін Н.О. – канд.філол.наук, доцент, завідувач кафедри перекладу та іноземних мов.

Попова К.В. – ст. викладачка кафедри перекладу та іноземних мов.

Грінченко Н.О. – канд.філол.наук, доцент кафедри перекладу та іноземних мов.

Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці: Матеріали IV Регіон. наук.-практ. конф., м.Полтава, 5 грудня 2019 р. – Полтава: Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна», 2019. – 324 с.

Видання розраховано на науковців, викладачів, практиків, здобувачів вищої освіти.

УДК 330.111.66(477):34

© Полтавський інститут економіки і права, 2019

© Колектив авторів, 2019

Шелько Т.П.	Метафора в історії лінгвістики. Поняття «метафора» в сучасній лінгвістиці	130
-------------	---	-----

СЕКЦІЯ 2

ДИСКУРС І ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Амірханова К.Г.	Англомовні власні назви та способи їх відтворення українською мовою	136
Афоніна О.О.	Специфіка перекладу науково-технічної літератури	139
Борзих О.А.	Актуальні питання сучасного дискурсу в прикладній лінгвістиці	143
Борута Н.В.	Фільмоніми в сучасному перекладознавстві	146
Бут А.О.	Особливості перекладу англомовного юридичного дискурсу	149
Вернигора В.В.	Структурно-семантичний підхід до перекладу	154
Галушко А.О.	Особливості перекладу роману Джерома Селінджера «Над прірвою у житті»	158
Гладка М.А.	Виховання у студентської молоді християнських моральних цінностей (з досвіду українського гуманітарного інституту)	164
Гуржій Т.О.	Способи перекладу бізнес-ідіом	168
Йосипенко А.І.	Словотворчі моделі комп'ютерних термінів та їх відповідники в українській мові	172
Івко М.Р.	Синтактико-граматичні особливості англомовного контракту	181
Капоріна А.Ю.	Особливості перекладу сучасної комп'ютерної термінології	185
Каркач А.В.	Юридичні тексти в аспекті перекладу	193
Клевака Л.П.	Влучний переклад назви фільму – правильне розуміння та сприйняття його сюжету	195
Коваленко О.В.	Особливості перекладу підзаголовків у інструкціях з експлуатації	201
Ковальська Н., Присяжнюк Н. Колос Ю.З.	The conference: creating enabling environment for the refresher Машинний переклад: історія створення, сучасний стан та перспективи розвитку	203
Кондратюк Д.О.	Прийоми адаптації та стилістичної трансформації у перекладах текстів художньої літератури	209
Король В.Р.	Передача французьких каузативних дієслів українською мовою	215
Лантух І.В.	Функціонально-комунікативний підхід до перекладу	218
Лукомська А.В.	Культурологічний підхід до перекладу	221
Маноха О.В.	Міжнародні іспити та сертифікат з англійської мови	228
Маркіна І.А.	Еволюція етимології терміну «сленг»	230
Михайлютенко С.М.	Майстерність художнього перекладу: вимоги до адекватності	237
Мусяєнко О.Р.	Insights into specialized translation	244
Назаренко А.В.	Англомовні фразеологізми та особливості їх відтворення в українських перекладах (на матеріалі оповідань Ернеста Хемінгуей «Старий та море» і «Райський сад»)	246
Пашко С.В.	Епітети в англійському художньому дискурсі	251
Попова К.В., Шахова В.В.	Порядок перекладу юридичних термінів	254
Пустовіт Ю.Ю.	Аудіовізуальний переклад та його види	256
Рибченко С.С.	Полісемія термінологічної лексики та варіативність відповідностей у перекладі	261
Роман С.В., Зеня Л.Я., Коломінова О.О.	Модель формування у студентів-філологів іншомовної компетентності у письмі на практичних заняттях з іноземної мови	265